

UNIVERSUL LITERAR

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
CARMEN SYLVA

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

Mestugean, M. Negru, Victor Eftimiu, I. C. Aslan, Tib. M.
Constant, C. Scurtu, Ana Al. Codreanu, Leontin Iliescu,
Liviu Coman, Victor Augustin, Silvio, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
—BANI 20—

ATENTATUL CONTRA REGELUI ALFONS XIII AL SPANIEI

Ecourile săptămânei

Silistra va fi a noastră.

Dar în ce condițiuni? Se susține că bulgarii, în schimbul cedării acestui oraș românesc, ar împune condiția ca timp de 30 ani România să nu intervină în nici un chip în treburile balcanice.

După cum am arătat în numărul nostru trecut, nou și grave turburări sunt în perspectivă în balcani din cauză că statele aliate nu se pot înțelege în privința împărțirii pământului.

Bulgaria va avea de lucru și cu sârbi și cu grecii și mai ales cu acesta din urmă.

În aceste condițiuni, e firesc ca Bulgaria să-și asigure granița sa de la nord și să aibă mână liberă spre a-și regala socotelile cu cele două state rivale.

Codarea Silistrei, cu prețul încetărilor oricărui activități a țării noastre pentru un interval atât de lung, ar forma un succes diplomatic pentru bulgari și încă un succes enorm.

De sigur că, dacă această clauză câștigă, guvernul nostru o va respinge, rămânând ca vederea să se neutralizeze așa cum am înțeles-o noi de la început.

Timpul de la Coatalcea a amuțit. Era și timpul. Beligeranții dau semnele celei mai mari oboseală. Parca se va încheia, probabil, înainte de Paști.

Paștele acesta va fi un paște trist pentru mii de familii bulgărești. Numărul tinerilor bulgari căzuți mai ales în fața Adrianopolului e enorm. Azi, privim într-o vorbisă străină, fotografiile luate la fața locului, ale mormurilor de cadavre căzute în timpul asediului. Era ceva înfricoșător. Privind toate aceste scene, te întrebă, fără să vrei, încă omenirea nu se află încă pe o pantă greșită și dăca datoria celor care conduc această omenire necesită atât de încrețcit, nu ar fi ea să găsească un alt mijloc de a apăna neînțelegerile dintre popoare și a pune stavilă războaielor.

Când va veni timpul ca tinerii să figureze numai în muzee, și să fie arătate ca niște instrumente de tristă memorie de care se speră că oamenii ca să se distingă unii pe alții?

Momentul pare încă departe. Ba totuși arată că încă multă vreme războiul va fi grija de capătul a popoarelor și va atârna ca o crudă amenințare deasupra capetelor lor strângându-le forțele lor cele mai vitale.

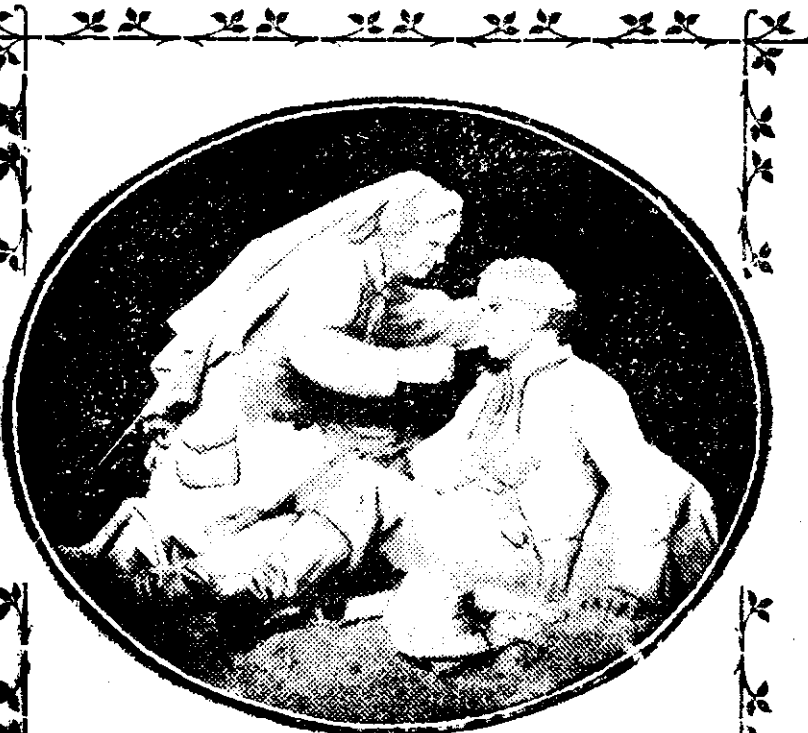
Unul care trăiește, deasemenea, în căminul lui Hammocles deasupra capetelor săi încolțit este regele Alfonso al Spaniei care mai acum câte-va zile a scăpat ca prin minune de gloanțele unui anarhist. Scăpat de moarte grație prezentei sale de spirit, regele Alfonso s'a întors la palat și și-a porosit răzând acențuata prin care trecuse.

Se vede că omul care se obișnușise cu toate, se deprinde și cu atențuata.

Regele Alfonso trebuie să fie dintre aceștia. E monarhul care a avut de suferit în scurt timp cele mai multe atențuate. Se știe că chiar în ziua morții sale, a scăpat tot ca prin minune de bombele ce i s'au aruncat de la niște ferestre, drept buchețe de flori. Regele Alfonso fiind în această privință recardul, e firesc ca să nu se poată impresiona de atențuata mincării.

E greci, acum, cu ideile care stăpânesc mulțimile, mai ales în anumite țări, să fie rege și să fie sigur de ziua de mâine!

Mestugean.

CARMEN-SYLVA CALAFATUL

Mărețu curge Dunărea
În largul ei așa de lin;
Ea strânge țara 'n brațul ei,
Asemenea unei femei,
La molcomul ei sân.

A serii purpură s'a 'ntins
Peste Vidin și Calafat
Dar iată un fulger scâpărând;
Pământul geme înmegând,
Și apele se sbat.

Improșcată 'n undele-aurii
Prin aer trec în șuer greii,
Schimbând ca un salut frățesc
Obuzele ce izbucnesc
Din negre guri mereii.

În baterie sus de tot
Stă regele nepăsător,
Priviți spre moarte drept băceți;
Pe vodă Carol îl vedeți,
Căci nici El n'are zor.

El cată sus în zări, sever,
Gândindu-se de va putea
Să ia Vidinul ca ai săi,
Și tot ca-acești viteji flăcăi,
Să treacă Dunărea...

Atunci o bombă lu un pas
De El, se sparge 'n vâlvățăi;
Toți căută în sus plini de fiori:
Văd singur stând pe Domnul lor,
În marea de vâpăi.

Cad în genunchi, alții cruce 'și fac,
Și alții mâinile își frâng;
„Ah! Prințul! Prințul e rănit!
Cărmaciul bun de cer merii!”
Se tânguiesc și plâng.

Și avântând chipiu 'n vânt
El strigă vesel și sonor:
„Hurrah! astu-i muzica mea!
De-aceasta mi-era dor!”

Aude Dunărea și ea
Cunoaște glasul, râde blând,
Și apele ei cântă viu
Pe-al Hohenzollernilor iiii
Cu dragoste 'ngânând

ELISABETA

Trad. de ST. O. IOSIF.

A XII-a EXPOZIȚIE

a Soc. „Tinerimea Artistică”

A XII-a expoziție a soc. „Tinerimea Artistică” s'a deschis Duminică în localul de lângă fosta primărie, la această solemnitate asistând AA. LL. RR. Principele Ferdinand, Prințesa Elisabeta și Principele Carol. După cum se știe, soc. „Tinerimea artistică” e pusă sub patronajul A. S. R. Prințesei Maria.

Cea de a XII-a expoziție de pictură, sculptură, aquarele, pasteluri și deseneuri a societății cuprinde 299 lucrări expuse de 45 artiști. A. S. R. Prințesa Maria expune o splendidă pânză „Flori”, care a fost reținută de ministerul lucrărilor publice.

Societatea întruoneste și de astădată numele celei mai distinse ale artei românești.

Peisajele d-lui Aricescu se deosebesc prin originalitatea și coloritul lor ales. D. Artachino are între alte lucrări de distincție, un foarte frumos cap „Maricel”. D. Ludovic Basarab, între alte pânze, expune „Interiorul mănăstirii Berca” și „Seara” aceleiași mănăstiri. D-na Cecilia Cufescu-Storck are o pânză tratată cu o evidentă originalitate și pricepere „Adam și Eva”. D. Kimon Loghi, admirator al fermecătoarelor legende românești, expune a treia pânză din „Cele 12 fete de împărat”, lucrare care constituie, împreună cu celelalte, o justificare deplină a locului de cinste pe care acest artist îl ocupă în lumea noastră artistică.

Ștefan Luchian, care e tot bolnav și nenorocit, a putut expune 9 pânze. Lucrările lui Luchian sunt aproape toate numai flori, flori plâpânde și triste, cari vorbesc adânc despre starea sufletului în care au răsărit. Luchian, ale cărui lucrări au devenit azi așa de rare, pare că a ajuns mai prețuit. Se pare că e la noi o condiție absolută să îi aproape să dispară pentru ca lumea să înceapă să te bage 'n seamă...

Lucrări remarcabile mai expun d-nii J. Steriadi, președintele soc. „Tinerimea artistică”, Pătrușcu, Salmay, Serafim, St. Popescu și E. Stoicescu.

D. Strâmbru Ipolit are 8 pânze foarte drăgălașe, toate cu un caracter de intimitate duioasă și de un desen ireproșabil. D-nii Verona și Vermont, două personalități artistice foarte cunoscute și apreciate de publicul nostru, expun o serie de lucrări cari le confirmă pe deplin reputația distinsă de care se bucură. Un gen nou, de o originalitate de necontestat, e înfățișat de d. Todorcescu-Sion, care are, între alte lucrări, un „Crist” remarcabil, constituind, poate, chintesența principiilor genului pe care-l reprezintă.

În secțiunea aquarelelor, pastelurilor și desenurilor expun d-na Cecilia Cufescu-Storck, d-nii Ludovic Basarab, Grant, Steriadi, Marnu, Vermont și Marcu Duiliu iar în secția sculpturii d-nii Brăncuș, A. Iliescu, Pociurea, Storck, Severin și O. Spaethe.

Ne vom ocupa, cu un viitor prielaj, în mod amănunțit de lucrările expuse. Ceea ce putem spune deocamdată asupra celei de a XII-a expoziție a soc. „Tinerimea artistică” e că publicul, vizitând-o, va avea ocaziunea să cunoască o manifestare înflăcărată și fericită a artei românești.

M. Neagu.

PULBERE DE IDEI

Vifios. — O victimă al cărei călău este el însuși.

Zestre. — O carne de tocat.

Sofronie Ivanovici

A P R I L

Domnitorul Carol la Galafat

CONVORBIRI ASTRONOMICE

*April! April!
Te simt cum vîi, de vînturi legănat,
Tu, Făt-Frumos, iubit și alintat
Ca un copil.*

*Te furizezi,
Flăcăilor pui mîndre flori în bete,
Copilelor le-aniți cunună în plete,
Le mbrățișezi.*

*Și fugi tiptil
Să semeni icri și colo câte-o floare,
S'adormă pe sănuri a'be de fecioare,
April! April!*

*Ah! de aş putea
O clipă numai mîinile să 'ntind,
Ca pe-un copil în brațe să te prind,
Ai rămînda*

*La noî, mereu,
Si nici o floare nu s'ar vesteji,
Si nici un suflet n'ar mai suferi,
De dorul tău.*

Ana Alex. Codreanu.

ICOANE LITERARE

POETUL CERNA

Am arătat, săptămîna trecută, în câte-va linii, impresia produsă de moartea pretimpurie a poetului Cerna. Mă voi încerca, în câteva articole, să împărtășesc cititorilor mei crâmpce din sufletul risipit în versuri măestre al acestui nefericit căntăreț.

Întăiu voi arăta impresia din ultimele zile ale poetului. „La poarta casei din Hârtelstrasse — ne scrie corespondentul din Lipsa al „Universului” — unde locuia poetul, o femeie plîngea pe treptele scării. „Altă femeie mă întâmpină cu vorbele „Unser guter Cerna ist gestorben”... La 26 Martie, l-am avut în mijlocul nostru la concertul simfonic din grădina de palmieri a orașului.

Poetul Cerna

„Transportul de impletiturile muzicale ale lui Beethoven, n'a lăsat să se întrevadă nici urmă de suferință sau greutate trupească. În drum spre casă abia, după o seară petrecută frumos, între muzică și vorbele poetului, Cerna se destăinuște; „Măi, copii, eu nu mă prea simt bine și tare mă tem de vre-o boală. Să fi fost o presimțire? Slăbit fiziceste, — o duse o săptămîna în temerica morții. În ultimele patru zile, care i-au fost cele din urmă și cele mai grele, boala îl ținea într-o febră care varia între 39,5 și 40,5. Imaginea grozavă a morții, de care nu se putea scăpa, excitările nervoase, neregulatele bătăi de inimă, îl făceau să-și vadă sfârșitul. Cerna simțea că se stinge. O scrisoare din țară, care-i vestea nerăbdarea cu care era așteptat, — și Cerna trebuia să se înapoieze în țară după o scurtă călătorie prin Franța și sudul Germaniei — a impresionat grozav pe poet care, în desnădejdea lui de învins al naturei, a început să plân-

gă. l-am văzut, pentru cea din urmă oară, la 6 April st. n. Era peste măsură de slăbit cu toate că nu se așezase la pat de cât de patru zile.” Slăbuț și mic de stat, blând și cu ochii scăldați în melancolie, Cerna trecea prin viață căutând s'o cuprindă în adâncurile ei. Teama morții însă, pe care o manifesta și în pozițiile sale, ni-l înfățișează ca pe un visător dornic să strângă comoara toată de frumuseți în sufletul lui ca să ne-o redea astfel sub farmecul unor mărgăritare din adânc. Presimțea poate că nu va reveni și în „Despărțirea”, versuri către iubită, versuri cu care își încheie cel dintăi volum și cel din urmă, — Cerna ne destăinue restrîștea lui:

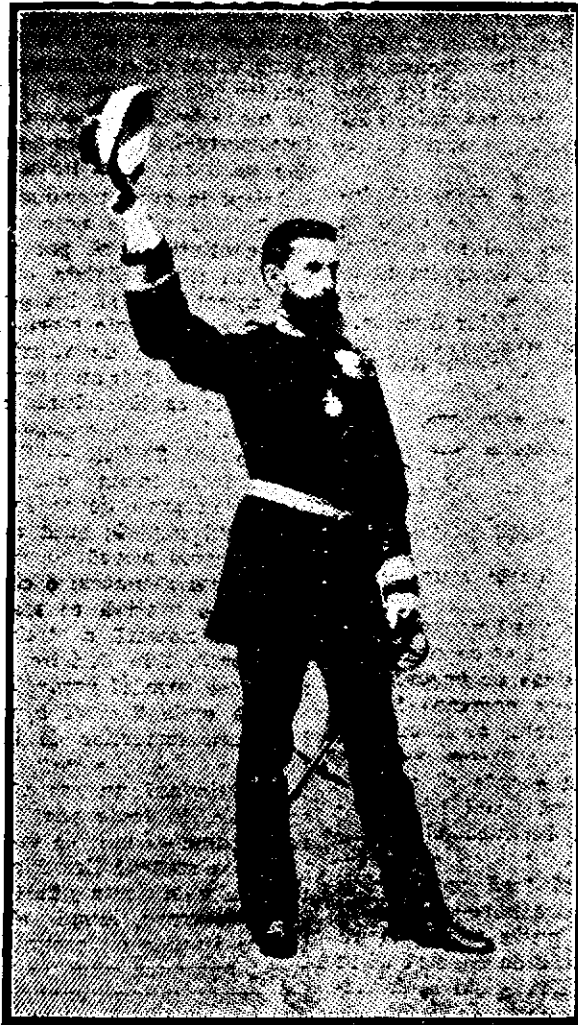
„Și spus-am ochiului meu trist:
[privește]
Cuprînde-o toată și n străluc o ia!
De-acum și pînd totul asfințește
Nici umbra celor dragi nu vei vedea.

„Și spus-am brașului: Imbrățișează!
Înlănțue-o la pieptul meu de foc!
De-acum și pîn' se stînge-a lumii
[rază]
Nu vei cuprînde cel mai trist noroc.

„De-acum voi sta cu brațele des-
[chise]
Și nici o umbră nu le va 'ncălzi —
Și voi dori s'o vdd măcar în vise
Și nici acolo nu va străluci...”

I se va înălța lui Cerna o marmoră statuară în București. Cea mai frumoasă și neperitoare marmoră rămîne totuși comoara lui de gânduri revărsată în atâtea poezii.

Poetul Cerna, Panait Stancioff după numele de familie, de și de origină bulgar dobrogean, n'avea nimic comun cu țara lui de origine. Panait Cerna era un român din convingere și din sentiment, un suflet românesc care vibra în versuri măestre la marile noastre sârbă-

„Asta-i muzica ce-mi place!”

tori. Nu știu care poet a cântat mai frumos ca Cerna pe 10 Mai. Nu știu care poet a vibrat mai delicat ca el de cât maestrul A. Vlahuță în timpul răscoalelor țărănești.

În viitorul număr voi da strofe care pot fi săpate în marmora celui mai cald și mai nobil patriotism.

L. Ilescu

SINGUR

*Singur, în odaia-mă
Umedă, pustie,
Stău și ascult cum ploaia-mă
Bate trist în geamuri,
Stău și ascult cum ploaia-mă
Cîntă-o melodie,
Picurînd prin ramuri.*

*Adăncii în gânduri
Triste și ciudate
Stău privind cum rînduri
Rînduri, trec cocorî.
Stău privind cum rînduri
Rînduri, fîi uscate
Cad în scocul morii.*

*Una câte una
Se desprînd din ramuri,
Și se cern într'una
Tremurînd în aer,
Și se cern într'una...
Și le aud la geamuri,
Jalnicul lor vaer.*

*Singur, în odaie
Lîngă soba rece...
Într'un jeț de pae
Stău, de-atîta vreme,
Într'un jeț de pae
Stău s'ascult cum trece
Vîntul, și cum geme.*

Liviu Coman

Sunt unele persoane, cari mărturisesc cu sinceritate și naivitate, că studiul cerului nu e interesant, deoarece nu aduce foloase practice. Dacă și-ar da osteneala să cugete cât de puțin, și-ar da socoteala, că nu ar mai putea nici să călătorească cu trenul, dacă nu ar exista astronomia, n'ar exista calendare, căci timpul, ora, astronomia le furnizează. Dacă astronomii nu ar face observațiunii asupra trecerii stelelor la meridian, ne-am întoarce în curînd la vremea când se spunea „de! o fi ceasul două, ori trei după amiază”. Călătorii lungi pe ocean nu s'ar mai întreprinde dacă am desființa astronomia.

Sunt însă astronomi, cari cu dreptate spun, că nici nu trebuie discutată chestiunea dacă astronomia aduce foloase practice, sau nu, căci aceasta ar însemna să o înjosești.

În adevăr, dacă omul nu ar fi de cât un animal care se nutrește, se reproduce și se distrează, apoi nu s'ar deosebi întru nimic de celelalte mamifere, ba nici de insecte. Albințele și furnicele, se știe, au societăți, ce par organizate într'un mod poate superior societății noastre, căci toți indivizii muncesc și în societatea albinelor trântorii sunt sacrificai fără milă. În societatea omenească, trântorii adesea ori, au locuri de frunte. Vedeți că omenirea noastră nu are încă societatea pe care ar trebui să o aibă. Ne rămîine însă inteligența, cu ea ne mîndrim, cu ajutorul ei am creiat știința, care e un apanaj al omenirii culte. Învățat nu poate fi ori cine, specializarea nu poate conveni ori cui. Rezultatele generale ale științei trebuie însă să le cunoască toată lumea. Și să se observe, că nu numai științele ce aduc imediate foloase practice trebuiesc cunoscute, ci întregul corp al științelor, sau, mai bine zis știința, pe care nu am divizat-o în nenumărate ramuri, de cât pentru ca să o studiem mai bine.

În fruntea tuturor ramurilor stă astronomia, căci dela ea pleacă toate celelalte și la ea duc toate. Studiind geologia, chimia, fizica, etc., studiem dor planeta noastră, care nu are altă însemnătate, de cât aceea că o locuim noi. Studiind astronomia însă studiem fizica, chimia și une ori chiar geologia, cum e cazul Lunii, și ale nenumăraților corpuri cerești.

În Germania și mai cu seamă în Anglia, nu e lucrător, care să nu cunoască principalele chestiuni astronomice, căci nu există revistă, care să nu se ocupe cu asemenea chestiuni, în mod cât se poate de popular.

De cîntva timp, publicul nostru a început să-și dea socoteală de însemnătatea cunoștințelor astronomice și între alte dovezi, am și pe aceea că sunt miș de persoane din întreaga țară, cari urmăresc cu interes articolele de astronomie populară din această revistă, cât și cele din „Ziarul științelor populare”, pe care îl redactez. De asemenea am prilejul să văd cum nenumărate persoane din toate clasele sociale, vin bucuroase la cursul de astronomie ce-l țin la universitatea populară. Am încheiat acest curs, pe care îl voi relua în Septembrie viitor, și de aceia îmi permit ca să amintesc de el. Ce-i atrăgea? Probabil, nu personalitatea conferențiarului, ci frumoasele rezultate ale astronomiei moderne. E un basmu minunat basmul bolșei cerești și are avantajul că e un basmu adevărat. Peisajele cele mai curioase pe care le-ar închipui poetul cel mai imaginativ, nu vor putea să întreaacă în frumusețe, în ciudătenie, în interes,

NOUILE MARI PREMII

ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL“

abonaților săi la tragerea din luna Mai 1913:

Lei 7.000 Lei

în bonuri comunale 4 la sută

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
Industria Metalică MARCU, bulevardul Elisabeta No. 8, București.

Jumătate Garnitură Mobilă

COMPUSĂ DIN : O CANAPEA, DOUĂ POTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

0 Oglindă venețiană. - 0 masă elegantă de mahon cu cristal.

0 frumoasă Lampă pentru atârnat. - 0 Mașină de cusut p. mână

Toate acestea cumpărate dela marelui magazin de mobilă **MARCO DATTELKREMER**, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn **MARIN V. GANEA**, șoseaua Miha.-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. —
Sucu sala : Calea Victoriei No. 107.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plăci de metal și tin nichelat, cu 6 paci d. b. ie, adică 12 cânt. ce.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcus și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marelui Magazin de muzică **Jean Feder**, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICĂ cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, hărdușul dăului, cu colțuri de me. al.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „*La Harpa*”, București, strada Colței No. 5.

UNA JARDINIERA de argint de China, oxidată și aurită, cu 4 picioare și două mânere, cu un cristal frumos șlefuit.

UNA FRUCTIERA de argint de China: în parte aurită, cu talerul de cristal, gravat broderie și șlefuit.

UN SERVICIU PENTRU BERBE, compus din o carafă și patru pahare de cristal, pe o tăviță argintată cu două mâne.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii **Th. Radivon**, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

UNA PENDULĂ MODERNĂ de stejar ce se întoarce odată la 15 zile.

UN CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu trei capace, frumos gravat și emailat, pentru dame.

UNA GARNITURĂ DE AUR 14 karate, compusă din o pereche cercei, o broșă și un inel, toate cu pietre Simil, Brilliant și Perle.

UN CEASORNIC DE BIROU cu călimară, formă modernă și frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul și bine asortatul magazin „*Ceasornicaria Colței*”, București, str. Colței No. 31.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ „SPORT” cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCĂ de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „*Bayard*”, din renumita fabrică de arme „*Piiper-Bayard*”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie „*Piiper*” cu țevă garantată p. ecis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marelui magazin de arme **B. D. Zismann**, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei No. 44, București.

3 CEASORNICI DE AUR 14 karate cu câte 3 capace foarte frumoși gravate, toate pentru dame.

3 LANȚISOARE DE AUR 14 karate, pentru d-șoare.

6 CEASORNICI de argint rusești, cu 3 capace, p. bărbați.

6 CEASORNICI DE ARGINT VERITABILI, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 CEASORNICI DE NIKEL, cu 2 capace, p. bărbați.

6 CEASORNICI DE ARGINT „*Marca Arpad*” cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbați.

6 CEASORNICI DE METAL argintat, cu câte 3 capace pentru bărbați.

4 LANȚISOARE DE ATARNAT LA GAT, de argint aurit pentru dame.

7 SPLENDIDE LANȚISOARE de argint 800, p. dame.

UN SPLENDID CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având și port-fotografie, pentru dame.

UN CEASORNIC DE AUR AMERICAN, cu 3 capace, pentru bărbat.

UN CEASORNIC DE AUR pentru bărbat, 14 karate, cu 3 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 CEASURI SPLENDIDE DE ARGINT pentru bărbați.

UN CEASORNIC de metal aurit pentru bărbat.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din interesanta scriere „*Memoriile Regelui Carol I al României*”, sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „*Universul*” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași : Pe un an lei 18 ; pe șase luni lei 9.15 ; p 3 luni lei 4.65.

Pentru a concura la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri ; cei pe șase luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri.

Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuințează încasatori.

Plata abonațelor se va face direct la cassa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.